

Vraag nr. 30
van 5 oktober 2001
van de heer MARC CORDEEL

Sigmaplan – Stand van zaken

In 1977 werd het Sigmaplan opgemaakt om het Zeescheldebekken te beschermen tegen stormvloeden vanuit de Noordzee. Dit plan bestond uit drie complementaire delen :

- verhoging en verzwaring van de waterkeringen ;
- aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden ;
- bouw van een stormvloedkering.

Ik stel met de minister vice-president vast dat reeds een belangrijk aantal waterkeringen werden verhoogd en verwaard en dat tevens een aantal overstromingsgebieden werden gerealiseerd. Het belangrijkste overstromingsgebied (600 ha) uit dit plan, Kruibeke-Bazel-Rupelmonde, is echter 25 jaar na de feiten nog steeds niet aangelegd. De aanleg ervan zal nochtans de overstromingskansen met een factor vijf verkleinen. Wat de stormvloedkering betreft, werd in 1985 door de toenmalige minister van Openbare Werken beslist de bouw ervan uit te stellen om budgettaire redenen.

De nood aan een goede bescherming tegen stormvloeden is echter niet kleiner geworden, integendeel. De stormfrequentie stijgt en specialisten houden rekening met een scenario waarin de zeespiegel stijgt met zestig centimeter de komende honderd jaar.

Inmiddels werkt de administratie Waterwegen en Zeewezen aan een actualisatie van dit Sigmaplan. Hierin wordt de bouw van een stormvloedkering afwaarts van Antwerpen definitief geschrapt en worden aanzienlijk meer gecontroleerde overstromingsgebieden (GOG) gepland. Ook gebieden met gecontroleerd gereduceerd getij (GGG) zouden hierbij aangelegd worden.

Een zeer belangrijk gebied in deze studie is de volledige vallei van de Durme. Tot op heden is er over de opmaak van dit plan weinig overleg geweest met de lokale besturen ; nochtans kan de invloed ervan op de plaatselijke gemeenschappen zeer groot zijn.

1. Kan de minister vice-president een timing geven inzake de actualisatiestudie van het Sig-

maplan en de uitvoering van de werken die eruit zullen voortvloeien ?

2. In welk instrument voorziet de minister vice-president om overleg te organiseren tussen de lokale gemeentebesturen en de plannenmakers van de administratie ?
3. Is er in dit plan voldoende aandacht voor de gebruikers van de grond ?
4. Is het de bedoeling om het volledige gebied te onteigenen, of krijgen enkel de plaatselijke eigenaars de lasten opgelegd van dergelijke GOG's ?
5. Zijn er compensaties voor de landbouwers die de gronden gebruiken ?

Antwoord

Het Sigmaplan heeft de beveiliging van het Zeescheldebekken tegen stormvloeden als hoofddoel en werd opgesteld naar aanleiding van de overstromingsramp van 3 januari 1976. Het plan hield rekening met de toenmalige eisen, wensen, inzichten en mogelijkheden. Een kwart eeuw later zijn die eisen, wensen, inzichten en mogelijkheden niet meer dezelfde, waardoor een actualisatie van het Sigmaplan noodzakelijk is.

Door een groeiende bewustwording en een daaraan aangepaste wetgeving is er momenteel meer aandacht voor integraal waterbeleid, ruimte voor de rivier en een nieuwe veiligheidsbenadering. De meeste wetenschappers zijn het er bovendien over eens dat het klimaat de komende decennia aanzienlijk zal veranderen. Hiernaast zijn er instrumenten ontwikkeld waarmee het huidige en toekomstig gedrag van waterlopen gedetailleerd bestudeerd kan worden.

Een eerste aanzet tot de actualisatie van het Sigmaplan werd reeds gegeven in de Langetermijnvisie Schelde-estuarium, die totstandkwam in nauwe samenwerking tussen de administratie Waterwegen en Zeewezen en Rijkswaterstaat, directie Zeeland. Deze Langetermijnvisie Schelde-estuarium werd uitgebreid bediscussieerd in het Vlaams Parlement, wat op 15 mei 2001 resulteerde in een resolutie. Op 18 mei 2001 werd deze resolutie door de Vlaamse regering onderschreven (*Stuk 684 (2000-2001) – Nr. 5 – red.*).

Momenteel wordt de studie voor de actualisering van het Sigmaplan voortgezet volgens de aanzet

gegeven in de Langetermijnvisie Schelde-estuarium en de resolutie van het Vlaams Parlement. De nadruk ligt op het geven van ruimte aan de rivier in de vorm van onder andere gecontroleerde overstromingsgebieden. Een studie is aan de gang om na te gaan welke gebieden op een maatschappelijk verantwoorde manier kunnen worden ingeschakeld. Potentiële gebieden zijn inderdaad gesitueerd langs de Durme, vandaar dat dit gebied onderwerp uitmaakt van een gedetailleerde studieopdracht.

1. De eerste fase (topografische opmetingen van de beddingen en waterkeringen van Zeeschelde, Durme, Rupel, Dijle, Zenne en Nete's) loopt nu ten einde en de tweede fase (het verzamelen van alle relevante informatie) is momenteel bezig. Vervolgens wordt een mathematisch model van het volledige Zeescheldebekken opgesteld waarmee het effect van ontpolderingen, inschakelen van gecontroleerde overstromingsgebieden, ... bestudeerd wordt. De volgende fase is een maatschappelijke impactstudie om na te gaan welke gebieden op een maatschappelijk verantwoorde manier kunnen worden ingeschakeld in de functie beveiliging tegen overstromingen.

De volledige studieopdracht moet tegen eind 2003 afgerond zijn. Een definitief uitvoeringsprogramma voor de werken kan in principe maar opgesteld worden na voltooiing van deze studie.

Ondertussen worden de werken in het kader van het Sigmaplan wel stelselmatig voortgezet, waarbij het de bedoeling is dat binnen enkele jaren alle dijken langs het Zeescheldebekken op hoogte zijn gebracht en dertien gecontroleerde overstromingsgebieden, inclusief Kruibeke-Bazel-Rupelmonde, in gebruik zijn. De beveiliging van het Zeescheldebekken zal stelselmatig verhoogd worden door de aanleg van zoveel mogelijk gecontroleerde overstromingsgebieden. De bepalende factor is de snelheid waarmee de gecontroleerde overstromingsgebieden kunnen worden aangelegd. Na een eerste keuze van de mogelijke locaties kan een eerste uitvoeringsprogramma worden opgesteld.

2. De principes en de algemene visie van het geactualiseerde Sigmaplan zullen eerstdaags worden voorgelegd aan de Vlaamse regering.

Voor verdere uitvoering en realisatie op het terrein zal de administratie Waterwegen en Zee-
wezen daarna in overleg treden met alle gemeentebesturen van de betrokken gemeenten

langs de Zeeschelde en haar bijrivieren welke aan het getij onderhevig zijn. Aan verschillende gemeentebesturen werd hierover trouwens reeds enige informatie verschaft.

Ik ben mij ervan bewust dat communicatie een cruciale rol speelt in de ontwikkeling van een maatschappelijk draagvlak. De lokale besturen zijn het eerste aanspreekpunt van de bevolking en dienen daarom vanaf de fase van de visievorming betrokken te worden. Ook vanwege de aanwezige terreinkennis is samenwerking met de lokale besturen noodzakelijk. De communicatie met de plaatselijke bevolking zal op een professionele manier gebeuren.

3. Bij de actualisatie van het Sigmaplan wordt uitgegaan van de principes van integraal waterbeheer. Er zal derhalve onderzocht worden welke gebieden op een maatschappelijk verantwoorde manier kunnen worden ingeschakeld om bij te dragen aan de functie beveiliging tegen overstromingen.

Naast beveiliging tegen overstromingen wordt terdege rekening gehouden met andere functies, zoals bijvoorbeeld landbouw, recreatie en natuur.

4. Door toepassing van het bestaande decreet op de waterkeringen wordt voor de realisatie van een waterkering een erfdienstbaarheid opgelegd. Dit houdt in dat de werken kunnen starten zonder dat de betrokken gronden zijn aangekocht door de overheid. De eigenaar kan wel zelf vragen deze gronden aan te kopen. Uit oogpunt van de bestemming zal voor elk aan te leggen overstromingsgebied onderzocht worden of de gronden binnenin het gebied al dan niet zullen worden onteigend. Indien de eigenaar zijn gronden zoals vroeger kan blijven gebruiken, is er op het eerste gezicht geen enkele reden om de gronden aan te kopen. In het andere geval zal een aankoop door de overheid aangewezen zijn.

5. In overleg met de verschillende administraties wordt onderzocht welke oplossing, zoals bijvoorbeeld compensatie, in welke omstandigheden best aangewend wordt.

Het is momenteel echter te vroeg om hierover een definitieve uitspraak te doen.